

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[CollectionBoite_023 | Notes de la fin de sa vie pour ses derniers livres.](#)[CollectionBoite_023-9-chem | Plutarque. ItemConjugalia praecepta.](#)

Conjugalia praecepta.

Auteur : Foucault, Michel

Présentation de la fiche

Coteb023_f0414

SourceBoite_023-9-chem | Plutarque.

LangueFrançais

TypeFicheLecture

RelationNumérisation d'un manuscrit original consultable à la BnF, département des Manuscrits, cote NAF 28730

Références éditoriales

Éditeuréquipe FFL (projet ANR *Fiches de lecture de Michel Foucault*) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).

Droits

- Image : Avec l'autorisation des ayants droit de Michel Foucault. Tous droits réservés pour la réutilisation des images.
- Notice : équipe FFL ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR).

Notice créée par [équipe FFL](#) Notice créée le 19/03/2021 Dernière modification le 23/04/2021

---

30. Ταῖς Αἰγυπτίαις ὑποδήμασι χρῆσθαι πάτριον οὐκ ἥν, δπως ἐν οἰκῳ δημερεύσωσι τῶν δὲ πλείστων γυναικῶν ἀν ὑποδήματα διάχρυσα περιέλης, καὶ ψέλια, καὶ περισκελίδας, καὶ πορφύραν, καὶ μαργαρίτας, ἔνδον μενοῦσιν.

31. Ἡ Θεανὼ παρέφηνε τὴν χεῖρα περιβαλλούσην τὸ ίματιον· τινὸς δ' εἰπόντος, Καλὸς δ πῆχυς, Ἄλλ' οὐ δημόσιος, ἔφη. Δεῖ δὲ μὴ μόνον τὸν πῆχυν, ἀλλὰ μηδὲ τὸν λόγον δημόσιον εἶναι τῆς σώφρονος, καὶ τὴν φωνὴν, ὡς ἀπογύμνωσιν, αἰδεῖσθαι καὶ φυλάττεσθαι πρὸς τοὺς ἔκτας. Ἔνορᾶται γάρ αὐτῇ καὶ πάθος καὶ ἥθος καὶ διάθεσις λαλούστης.

32. Τὴν Ἡλείων δ Φειδίας Ἀφροδίτην ἐποίησε χελώνην πατοῦσαν, οἰκουρίας σύμβολον ταῖς γυναιξὶ καὶ σιωπῆς. Δεῖ γάρ η πρὸς τὸν ἄνδρα λαλεῖν, η διὰ τοῦ ἄνδρός, μὴ δυσχεραίνουσαν, εἰ δ' ἀλλοτρίας γλώσσης, ὕσπερ αὐλητῆς, φθέγγεται σεμνότερον.

33. Οἱ πλούσιοι καὶ [οἱ] βασιλεῖς τιμῶντες τοὺς φιλοσόφους, αὐτοὺς τε κοσμοῦσι κάκείνους· οἱ δὲ φιλόσοφοι τοὺς πλουσίους θεραπεύοντες, οὐκ ἔκείνους πιούσιν ἐνδόξους, ἀλλ' αὐτοὺς ἀδόξοτέρους. Τοῦτο συμβαίνει καὶ περὶ τὰς γυναικάς· ὑποτάττουσαι μὲν γάρ ἔστατὰς τοῖς ἄνδρσιν, ἔπαινοῦνται κρατεῖν δὲ βουλόμεναι, μᾶλλον τῶν κρατουμένων ἀσχημονοῦσι. Κρατεῖν δὲ δεῖ τὸν ἄνδρα τῆς γυναικὸς οὐχ ὡς δεσπότην κτήματος, ἀλλ' ὡς ψυχῆν σώματος, συμπαθοῦντα καὶ συμπεφυκότα τῇ εὐνοίᾳ· ὕσπερ οὖν σώματός ἐστι κήδεσθαι μὴ δουλεύοντα ταῖς ἡδοναῖς αὐτοῦ καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις, οὕτω γυναικὸς ἄρχειν εὐρχάνοντα καὶ χαρίζειν.

34. Τῶν σωμάτων οἱ φιλόσοφοι τὰ μὲν ἐκ διεστώτων λέγουσιν εἶναι, καθάπερ στόλον καὶ στρατόπεδον· τὰ δὲ ἐκ συναπτομένων, ὡς οἰκίαν καὶ ναῦν· τὰ δὲ ἡνωμένα καὶ συμψυῆ, καθάπερ ἐστὶ τῶν ζῷων ἔκαστον. Σχεδὸν οὖν καὶ γάμος, δ μὲν τῶν ἔρωντων, ἡνωμένος καὶ συμψυῆς ἐστιν· δὲ τῶν διὰ προϊκας η τέκνα γαμούντων, ἐκ συναπτομένων· δὲ τῶν συγκαθευδόντων, ἐκ διεστώτων, οὓς συνοικεῖν ἄν τις ἀλλήλοις, οὐ συμβιοῦν, νομίσειν. Δεῖ δὲ, ὕσπερ οἱ φυσικοὶ τῶν ὑγρῶν λέγουσι δι' ὅλων γίνεσθαι * τὴν κράτιν, οὕτω τῶν γαμούντων καὶ σώματα καὶ γρήματα καὶ φίλους καὶ οἰκίους ἀναμιχθῆναι δι' ἀλλήλων. Καὶ γάρ δ Ρωμαῖος νομοθέτης ἔκάλυσε δῶρα διδόναι ταῖς λαμπάνειν παρ' ἀλλήλων τοὺς γεγαμηκότας, οὐχ ἵνα μηδὲνὸς μεταλαμβάνωσιν, ἀλλ' ἵνα πάντα κοινὰ νομίζωσιν.

35. Ἐν Λέππει, τῆς Λιβύης πόλει, πάτριον ἐστι τῇ μετὰ τὸν γάμον ἡμέρα τὴν νύμφην πρὸς τὴν τοῦ νυμφίου μητέρα πέμψασαν αἰτεῖσθαι χύτραν· η δὲ οὐ δίδωσιν, οὐδέ φησιν ἔχειν, δπως ἀπ' ἀρχῆς ἐπισταμένη τὸ τῆς ἔκυρᾶς μητριῶδες, ἥν ὑστερότι συμβαίνῃ τραχύτερον, μὴ ἀγανακτῆ, μηδὲ δυσκολαίνῃ. Τοῦτο δεῖ γινώσκουσαν τὴν γυναικὰ θεραπεύειν τὴν πρόσωπαν. Ἐστι δὲ ζηλοτυπία τῆς μητρὸς ὑπὲρ εὐνοίας πρὸς αὐτήν· θεραπεία δὲ μία τοῦ πάθους, ἰσίᾳ μὲν εὐνοιαν τῷ

XXX. Αἴγυπται mulieres majorum instituto calcis non utebantur, ut domi meminissent tempus exigendum: hodie domi mansuræ sint pleræque, si aureos calcceos, et armillas, et periscelides, et purpuram atque uniones auferas.

XXXI. Theano tunica se amiciens cubitum excruit: et dicenti cuidam, Pulcher hic cubitus est: respondit, Atqui non est publicus. Cæterum pudicæ non cubitus solum, sed et sermo publicus esse non debet, voceque ad alienos, tanquam parum conveniente denudatione, abstinen. um ei est: in voce enim insunt indicia omnis generis animi affectionum.

XXXII. Eleiorum Venerem Phidias fecit, quæ testudinem calcaret: quo signo mulieres domi sibi degendum esse, servandumque silentium monerentur: nam aut viro, aut per virum mulieri loquendum est, neque indigne ferendum, si ut tibicen aliena lingua vocem edit propria graviorem.

XXXIII. Divites et reges cum philosophos in honore habent, et se et eos ornant: philosophi divites si demerentur, non gloriam illis addunt, sed sibi ipsis auferrunt. Simili ratione mulieres laudem merentur, cum se maritis submittunt: imperium affectantes, plura contra decorum agunt, quam ipsi viri qui dominium hoc sustinent. Imperare autem maritus mulieri debet, non ut dominus rei quam possidet, sed ut animus corpori, iisdem affectibus obnoxius, et benevolentia devinctus: ut autem curam corporis gerere debemus, non voluntatibus ejus inservire ac cupiditatibus, ita latum esse debet et officiosum mariti imperium.

XXXIV. Corporum philosophi alia aiunt ex partibus dejunctis constare, ut classem, exercitum, alia ex compactis, ut domum, ut navim, alia ex unitis et in unam naturam concretis, ut animalium: id si huc accommodare libeat, conjugium quoque mutuo amantium, ex unitis constat: dotis liberumve gratia cohærens, ex compactis: concubitu solo junctorum, ex dejunctis, quales contubernio uti quam vitæ communitate rectius censes. Sicut autem humores physici dicunt totos totis permisceri: ita oportet, matrimonium contrahentium, corpora, opes, amicos, familiaresque invicem confundi. Etenim Romanus legislator lege cavit, ne conjugum alter alteri donaret quicquam, non ut nullius rei participes fierent, sed ut omnia communia judicarent.

XXXV. Lepti, quæ Africæ urbs est, moris est patrii, ut postridie nuptiarum sponsa ad socrum mittat petitum ollam: illa vero negat, neque se habere ait, ut novercalem socrus animum initio statim sponsa experta, si quid postmodò contingat asperius, non ferat iniquiore animo. Hoc nosse convenit mulierem, et obviam ire offensarum occasiōi: petitur autem hæc ex æmulatione benevolentiae: cui mederi hac una ratione potest, si pe-

BDF
MSS

